

KÜLTÜREL İFADELERİN ÇEŞİTLİLİĞİNİN KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ SÖZLEŞMESİ (KİFAÇ) ve ÖZEL SEKTÖR

Prof. Dr. Nilüfer Timisi
UTMK KİFAÇ KOMİTESİ ÜYESİ

Kifaç küresel kültür politikası

- bütün kültürlerin değeriini eşit olarak tanıyarak,
- kültürel mirası koruyarak,
- kültürlerarası diyalogu güçlendirerek,
- kültürel haklara saygı göstererek,
- **kültürel çeşitliliğın ve çoğulculuğın güçlendirilmesini** merkezine alarak,
- taraf ülkelerin egemenlik haklarını verili kabul ederek,
- bütün kültürler için eşit itibar ve saygı,
- uluslararası işbirliğı ve dayanışmayı güçlendirme,
- diğeri kültürlere açıklık

AMAÇ

- Çok aktörlü ulusal/küresel işbirliği ile sürdürülebilir kültür yönetim sistemini desteklemek,
- kültürel mal ve hizmetlerin dengeli akışını sağlamak,
- sanatçıların ve kültür profesyonellerinin hareketliğini sağlamak,
- kültürü sürdürülebilir kalkınma hedeflerine entegre etmek,
- insan hakları ve temel özgürlükleri güçlendirmek hedeflerine ulaşmak

Kültürel ifadelerin çeşitliliğinin iki temeli

- **insan hak ve özgürlüğü**
- **kalkınma**

kültürel ifadeler

kültürel ve kültürel bir içerik barındıran” ifadelerdir (md. 4/3).

Kültürel etkinlikler, mallar ve hizmetler

ticari değeri hesaba katılmaksızın özel niteliği, kullanımı veya amacı bakımından değeriendirildiğinde kültürel ifadeleri somutlaştıran ve aktaran etkinlikleri, malları ve hizmetleri ima eder. Kültürel etkinlikler kendi içlerinde bir son olabildiği gibi, kültürel mal ve hizmetlerin üretimine katkıda bulunabilir (md.4/4)

Kültürel Endüstriler

kültürel malları veya hizmetleri üreten ve dağıtan endüstrileri ima eder (md.4/5).

Kültürel endüstriler,

- 2,250 milyar dolar yıllık küresel gelir,
- 250 milyar dolar ihracat üreten hacmi ile sürdürülebilir kalkınmanın itici gücüdür.
- dünya çapında 30 milyona yakın istihdam ile özellikle 15-29 yaşları arasına, diğer sektörlerden daha fazla istihdam sağlamaktadır (Re/Shaping; 2018: 36).

Kültürel Çeşitlilik Yönetimi Aktörleri (Ortak-Yönetişim)

- kamu kurumları,
- özel kesim,
- sivil toplum
- sanatçılar

Sözleşme Madde 6- Tarafların ulusal düzeydeki hakları

(b) iç kültürel etkinliklere, mallara ve hizmetlere, bu tür etkinlikler, mallar ve hizmetler için kullanılan dille ilgili düzenlemeler de dâhil olmak üzere, yaratılmaları, üretimleri, yayılmaları, dağıtımları ve kullanımları için, ülkede mevcut bütün kültürel etkinlikler, mallar ve hizmetler içinde yer alma fırsatını uygun şekilde tanıyan önlemler;

(c) **ulusal bağımsız kültürel endüstrilere** ve gayri resmi sektörün etkinliklerine, kültürel etkinliklerin, malların ve hizmetlerin üretim, yayma ve dağıtım araçlarına etkin erişimi sağlamayı amaçlayan önlemler;

(e) kâr amacı gütmeyen örgütleri, kamu ve **özel sektör kuruluşlarını, sanatçıları ve diğer kültür ustalarını**, fikirlerin, kültürel ifadelerin ve kültürel etkinliklerin, malların ve hizmetlerin özgür şekilde değişimini ve dolaşımını geliştirmeye, desteklemeye ve faaliyetlerinde yaratıcı ve girişimci ruhu uyandırmaya teşvik etmeye yönelik önlemler;

(g) **sanatçıları ve kültürel ifadelerin yaratımında yer alan diğer kişileri yetiştirmeye ve desteklemeye yönelik önlemler;**

(h) kamu hizmeti yayınlarını da içerecek biçimde medya çeşitliliğini arttırmaya yönelik önlemler;

Sözleşme Madde 7-Kültürel İfadeleri Geliştirmeye Yönelik Önlemler

Taraflar, kendi ülkelerinde bireyleri ve sosyal grupları,

(a) kadınların ve azınlıklara mensup kişiler ile yerli halklar da dâhil çeşitli sosyal grupların özel durumlarına ve ihtiyaçlarına gereken ilgiyi göstererek, kendi kültürel ifadelerini yaratmaya, üretmeye, yaymaya ve bu ifadelere erişmeye;

(b) hem kendi ülkelerindeki hem de dünyanın diğer ülkelerindeki farklı kültürel ifadelere erişmeye teşvik eden bir ortam yaratmaya çaba göstereceklerdir.

2. Taraflar ayrıca, **sanatçıların, yaratıcılık sürecinde yer alan diğer kişilerin, kültürel toplulukların ve bunların çalışmalarını destekleyen örgütlerin katkılarının** önemini ve kültürel ifadelerin çeşitliliğinin gelişmesindeki merkezi rollerini tanımaya çaba göstereceklerdir.

dinamik bir kültür sektörü için

- Yaratım** düzeyinde sanatçıları ve yaratıcıları,
- Üretim** aşamasında, üretim araçlarına/mekanizmalarına erişim ve kültürel girişimciliği desteklemek,
- Dağıtım/yayma** aşamasında küresel, ulusal ve bölgesel her aşamasına destek vermek;
- Erişim** aşamasında yerel ve yabancı kültürel etkinlik, mal ve hizmetlere erişim kapasitesini artırmak ve kamu bilincini desteklemek ve bu konuda veri/bilgi oluşmasını sağlamak

dinamik bir kültür sektörü için araçlar

- Yasama faaliyetleri:** yayıncılık, telif hakları, sanatçıların korunması vb.
- Yaratım/retim ve dağıtım destekleri,,**
- Ekonomik nlemler:** rn. Vergi indirimi, teğvik vb.
- Tanıtım ve savunuculuk,**
- İhracat/ithalat stratejileri,**
- Kültürel etkinlik, mal ve hizmetlere eriğim stratejileri,**
- Teknolojik geliğmelere dayalı altyapıyı,**
- Yaratıcılar, kültür üreticileri, özellikle gençler ve kadınların teknolojik, beceri/kapasitelerini geliğtirecek mekanizmaları desteklemek.**
- İyi rnekleri destekleyip, bilgi paylağımını yapmak,**
- veri toplamak.**

Sözleşme Madde 8- Kültürel İfadeleri Korumaya Yönelik Önlemler

Koruma, kültürel ifadelerin çeşitliliğinin muhafaza edilmesini, korunmasını ve geliştirilmesini amaçlayan önlemler alınmasıdır.

Koruma birey ve topluluklarını, yaratıcı ve sanatçıyı olduğu kadar **ifade çeşitliliğini** sağlayan yasal, idari ve ekonomik koşulları korumayı da içermektedir.

Sözleşme Md. 9 Taraflar: Bilgi Paylaşımı ve Şeffaflık

- (a) her dört yılda bir, UNESCO'ya sundukları raporlarında, kültürel ifadelerin çeşitliliğini korumak ve geliştirmek için kendi ülkelerinde ve uluslararası düzeyde aldıkları önlemler hakkında uygun bilgiler vereceklerdir;
- (b) işbu Sözleşme ile ilgili bilgi paylaşımından sorumlu olacak bir temas noktası belirleyeceklerdir;
- (c) kültürel ifadelerin çeşitliliğinin korunması ve geliştirilmesine ilişkin bilgi paylaşımında ve değişiminde bulunacaklardır.

Bilgi Paylaşımı ve Şeffaflık

- Kamu, Sivil toplum ve özel sektörün işbirliği ile katılımcı bir süreç,
- Kültür endüstrileri zincirinin her bir aşamasına ilişkin güvenilir bilgi eksikliği,
- kültür endüstrilerine ilişkin büyüklük,
- karlılık, ciro, katma değer alt yapı, istihdam, firma sayısı, erişim oranları, İhracat/ithalat oranlarının ticaret hacmi, telif gelirleri vb.

Madde 10- Eğitim ve Kamu Bilinci

Taraflar:

- (a) diğer araçların yanı sıra eğitim ve geniş kapsamlı kamuyu bilinçlendirme programları yoluyla, kültürel ifadelerin çeşitliliğinin korunmasının ve geliştirilmesinin taşıdığı önemin anlaşılmasını teşvik edecek ve destekleyeceklerdir;
- (b) bu maddenin amaçlarına ulaşırken diğer taraflarla, uluslararası ve bölgesel örgütlerle işbirliğinde bulunacaklardır;
- (c) kültürel endüstriler alanında eğitim, yetiştirme ve değişim programları oluşturarak yaratıcılığı teşvik etmek ve üretim kapasitelerini güçlendirmek için çaba göstereceklerdir. Bu nlemler geleneksel üretim formları üzerinde olumsuz bir etkiye neden olmayacak şekilde uygulanmalıdır.

Madde 12- Uluslararası İşbirliğinin Teşvik Edilmesi

- (c) sivil toplum, hükümet dışı örgütler ve **özel sektör ile** ve bunların arasında, kültürel ifadelerin çeşitliliğini teşvik etmeye ve geliştirmeye yönelik ortaklıkları desteklemek;
- (d) yeni teknolojilerin kullanılmasını desteklemek, bilgi paylaşımını ve kültürel anlayışı geliştirmek için ortaklıkları teşvik etmek ve kültürel ifadelerin çeşitliliğini teşvik etmek;
- (e) ortak yapım ve ortak dağıtım anlaşmalarının akdedilmesini teşvik etmek amacıyla, kültürel ifadelerin çeşitliliğinin geliştirilmesine elverişli koşulların oluşturulması için ikili, bölgesel ve uluslararası işbirliklerini güçlendirmek üzere çaba göstereceklerdir.

Madde 14-Kalkınma için İşbirliği

Taraflar, özellikle gelişmekte olan ÷lkelerin kendilerine özgü ihtiyaçlarıyla bağlantılı olarak, **dinamik bir k÷lt÷r sektörünün oluşturulmasını teşvik etmek üzere**, sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak ve yoksulluğu azaltmak için işbirliğini, diğerlerinin yanı sıra aşağıdaki yollarla da desteklemeye çaba göstereceklerdir:

kalkınma için işbirliği

(vi) gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında, diğerlerinin yanı sıra, müzik ve film alanlarında uygun işbirliğini teşvik ederek güçlendirmek;

(b) gelişmekte olan ülkelerde, diğerlerinin yanı sıra, stratejik ve yönetim kapasiteleri, politika geliştirme ve uygulama, kültürel ifadelerin geliştirilmesi ve dağıtılması, küçük, orta ve büyük ölçekli teşebbüsün geliştirilmesi, teknoloji kullanımı, becerilerin geliştirilmesi ve aktarımına ilişkin kamu sektöründe ve özel sektörde, bilgi, deneyim ve uzmanlık değişimi ve insan kaynaklarının eğitimi yoluyla kapasite geliştirmek;

Kalkınma için işbirliği

(c) özellikle kültürel endüstriler ve girişimler alanında teknoloji ve teknik bilgi aktarımı için uygun teşvik önlemlerinin uygulamaya konulması yoluyla teknoloji aktarmak;

Kalkınma için işbirliği

(d) Mali destekler:

(i) Uluslararası Kültürel Çeşitlilik Fonu'nun oluşturulması;

(ii) yaratıcılığı teşvik etmek ve desteklemek için, uygun olduğu takdirde, teknik yardımı da içeren resmî kalkınma yardımının sağlanması;

(iii) düşük faizli krediler, hibeler ve diğer finansman mekanizmaları gibi diğer mali yardım yöntemleri ile mali destekte bulunmak.

Dijital Teknolojilerin İmkanları/Tehditleri

Kültürel endüstri zincirini radikal olarak dönüştürmüştür.

Girişimde kolaylık, küresel içerik üretimi ve dolaşımı, kullanıcının üretici olması, erişilebilirlik.....

Telif Hakları, Korsanlık, Vergi Problemi.....

UNESCO Kültürel İfadaların Çeşitliliği sözleşmesine ilişkin taraf ülkelerdeki Önlemlere ilişkin örnekler

AVUSTURYA: Creative Industries Voucher (Kreativwirtschaftsscheck)

Bilim, Araştırma ve Ekonomi Bakanlığı tarafından yürütülmekte,

Amaç:

- KOBİ'lerin yenilikçi kapasitelerini arttırmak yaratıcı endüstrilerle işbirliği yapmak,
- Yaratıcı endüstriler ve diğer ekonomik sektörler arasında işbirliğini teşvik etmek ve yenilikçi modeller ortaya koymak,
- yaratıcı endüstrileri güçlendirmek.
- Proje, tüm sektörlerden küçük ve orta ölçekli işletmelerin yaratıcı hizmetleri kullanarak yenilikçi projeler uygulamalarını sağlamaya yönelik, 5.000 Avro'ya kadar hibe programıdır.
- yaratıcı endüstriler (tasarım, mimari, multimedya / oyunlar, moda, müzik, görsel-işitsel ve film prodüksiyonu, medya ve yayıncılık, reklam sektörü ve grafik ve sanat pazarı) alanında yenilikçi ürünler, hizmetler veya iş modelleri ve süreçleri geliştirmek, oluşturmak, uygulamak veya piyasaya sürmek amaçları için desteklenmektedir.

Avusturya -KÜLTÜR GİRİŞİMCİLİĞİNİN GELİŞİMİNİ TEŞVİK ETMEK

2008- Federal Ekonomi, Aile ve Gençlik Bakanlığı, Federal Ekonomi Odası Yaratıcı Endüstrisi Birimi-Avusturya KOBİ Araştırma Enstitüsü tarafından yürütülmektedir.

-Yaratıcı Endüstrilerdeki İnovasyonu Destekleme Girişimi,

-Ekonomik değeri olan hizmetleri geliştiren/sunan farklı endüstrilerin farklı gelişim aşamalarındaki ihtiyaçlarını karşılamak için tasarlanmış bir teşvik önlemi.

-Avusturya yaratıcı endüstrisinin (yaratıcı ve kültürel ürünlerin yaratılmasında, yaratılmasında, yapımında ve dağıtımında rol oynayan tüm işletmeleri kapsamaktadır) rekabetçi ve yenilikçi kapasitesini güçlendirmektir.

-2008'den 2013'e kadar olan girişime yaklaşık 33 milyon ABD Doları (25 milyon Euro) yatırım yapılmıştır

Fransa- Sanatsal özgürlük için yasa - A legislative base for artistic freedom in France,
(Kültürel Endüstriler, Kültür Yönetişimi ve İnsan Hakları)

2016 yılının Haziran ayında sunulan ikinci dört yıllık periyodik raporunda, Fransa, yaratıcılık, mimari ve miras özgürlüğü yasa tasarısını sunmuştur.,

7 Temmuz 2016 tarih ve 2016-925 sayılı kanun, 2005 Sözleşmesini referans olarak kabul ederken, sanatsal özgürlük ve kültürel ifadelerin yayılma özgürlüğü ilkesini kabul edip korumaktadır.

Sanatçılar için daha elverişli ve olanaklı bir ekosistemin oluşturulmasını sağlamak.

-Ulusal sınıflama politikası, Müzik Endüstrisi Ombudsmanlığı,, sanatçıların çalışma koşulları, sanatsal yaratma ve kültürel çeşitlilik için bir gözlem merkezi kurulması planlanmıştır.

-Korunmasız gruplar tarafından kültürel kaynaklara erişimde eşitlik ele alınmış ve tüm sanatsal ve yaratıcı alanlarda cinsiyet eşitliğinin artırılması hedeflenmiştir

Yaratıcı Alan Sırbistan: Gelişmekte olan yaratıcı endüstrilerin ihracatını teşvik
Serbia Investment and Export Promotion Agency

Sırp firmalarının ürünlerini ve hizmetlerini ihraç etmelerini ve dış pazarlarda daha rekabetçi olmalarını sağlamak,
"Creative Space Serbia", çeşitli program programlarının desteklendiği kültürel endüstrileri destekleme platformudur.
Tasarım, marka tanıtımı ve Sırbistan'ı film mekanı olarak tanıtmak.

Finlandia: Sanatsal Yaratıcılığı Desteklemek:
Support for artistic creativity/2016-hibe
Finlandiya Sanat Tanıtma Merkezi (Taika),

- Sanat ve sanat eserleri için fonun -sanata kamu desteğinin savunucusu
- sanatın içsel değeri ve özerkliğinin destekçisi
- sanat için yeni işbirliği, finansman ve işletim modelleri geliştirmek.
- sanatçıların geçim ve çalışma koşullarını geliştirmek,
- sanatçıların korunması, sanatın erişilebilirliğini, uluslararasılaşmasını desteklemek,

Kore, 2018-Medya eşitliliğini Gclendirmek

Enhancing the diversity of media

4. The Ministry of Culture, Sports and Tourism/ The Korea Creative Content Agency/Yasama, finansal, kurumsal nlem

1. Medya çeşitliliğini izleme

2. Bağımsız film desteği: Bağımsız film festivallerinin organizasyonu, bağımsız filmlerin yapımı ve filmlerin kültürel çeşitlilik açısından gösterilmesi için destek

3. İnternet (web-comics) kaynaklarının geliştirilmesi: kültürel çeşitliliği teşvik eden bir web-comics geliştirme projeleri

4. Bağımsız müzik: Bağımsız müzik sektörü için destek

You are Next Projesi-Sabrina Ho Girişimi

-**BeYourVoice-Kendi Sesin Ol: Meksika**- Bir Performans Sanatları Şirketiyle Genç Meksikalı kadınların dijital teknoloji, girişimcilik ve yeni sanal gerçeklik, elektronik öğrenme alanlarında eğitime, kapasite geliştirme

-**WAVE-Kadınların Görsel-İşitsel Alanda Eğitimi-Filistin**. Tiyatro Günü Yapım Şirketi ile.

-**Digitellis-Senegal**. Müzik endüstrisindeki kadın sanatçıları destekleyip mikrogirişimci olmalarını sağlama.

-**Dijital Sanat Akademisi- Tacikistan ve Afganistan**, Genç kadınlara kültürel girişimcilik eğitimi veren, dijital iş pazarı öğreten proje, Bactria Kültür Merkezi ile işbirliği ile yapılmakta.